

444

From: Erik Eriksson <84eriksson@gmail.com>
Sent: den 6 oktober 2016 16:21
To: Fi Registrator
Subject: Remiss Regionreform Dalarna, Falun - RÄTT VERSION
Attachments: MP.Falun.Remissvar till indelningskommitténs
betänkande.2016.10.04.docx; remissvar till indelningskommitte_n.pdf

Categories: Remissvar

V g bortse från mail tidigare i dag kl 16:15!

Remissvar till indelningskommitténs betänkande

Från Miljöpartiet de gröna i Falu kommun och uppropet JA till DALARNA

Finansdepartementet
diarienummer Fi2016/02568/K
fi.registrator@regeringskansliet.se

Erik Eriksson
Erik E Eriksson/STK/KS/Falu Kommun

Maj Ardesjö
Maj Ardesjö/FÖRTROENDEVALD/Falu Kommun@FALUN

Richard Holmqvist
Richard Holmqvist/STK/KS/Falu Kommun@FALUN

Mats Wiklund
Mats Wiklund/OMV/Falu Kommun@FALUN

Sammanfattning

Remissvaret är till stor del en granskning av betänkandet utifrån kunskapssynpunkt. Miljöpartiet de gröna i Falun vill dessutom ta upp andra viktiga aspekter: att indelningskommitténs betänkande till stor del handlar om genomförandet av reformen utan att fylla kartbilden med innehåll, att detta delvis betyder att rollen för regional statlig planering knappt berörs, att man missar att belysa alternativa vägar vad gäller sjukvårdens utveckling och inte minst att demokratin sätts på undantag.

Bakgrund till remissvaret

I Falun och Dalarna ser allt flera de stora brister som finns i indelningskommitténs betänkande. Därför ser vi nödvändigheten av att öppna en "ny front" för att göra om detta arbete – och göra rätt!

Länsstyrelse och regionutveckling

"Ny karta hotar statlig styrning" är den talande rubriken i en artikel i Dagens samhälle nr 32/2016, undertecknad av Sveriges samtliga 21 landshövdingar. I artikeln ställs en utredning från 2012 om "Statens regionala förvaltning" i kontrast till indelningskommitténs förslag. Den utredningen definierar tydligt vad som borde vara länsstyrelsernas roll i regional utveckling. Indelningskommittén å sin sida låter detta fält ligga i träda och vill i stället göra länsstyrelserna till en enbart kontrollerande myndighet, vilket skulle kunna bygga upp oönskade motsättningar och hellre hindra regional utveckling.

Detta är ett exempel på sådana luckor i indelningskommitténs arbete som kan få ödesdigra konsekvenser. Förslag om hur "statlig, regional förvaltning i praktiken ska fungera" saknas, skriver landshövdingarna. Därför behövs mer tid än fram till 2018, eftersom "nödvändigt tankearbete och demokratisk förankring inte hinns med".

Landsting och sjukvård

Den egentliga huvuduppgiften för de nya regionerna torde egentligen vara att få till stånd en effektivare, bättre och kostnadseffektivare sjukvård inom det som nu utgörs av de olika landstingen. Här pågår en livlig debatt om huruvida de redan nu existerande regionerna (Västra Götaland, Skåne) har lyckats med detta. Det allmänna intrycket av denna är att förbättringarna är små, om ens klart påvisbara. Mycket tyder t ex. på att tillgängligheten till vård försämras för flera grupper, inte minst i glest bebyggda trakter.

Därför borde en utredning av det slag som genomförts också pröva alternativa vägar vad gäller sjukvårdens utveckling. En uppenbar väg borde vara att förenkla de

komplikerade förhållandena och utbytena mellan olika landsting när det gäller avancerad specialistvård och liknande genom att helt enkelt förstatliga lämpliga delar av sådan vård. Ett exempel på liknande förenkling är den typ av komplicerade canceroperationer som sedan 2010 koncentrats till en specialenhet i Göteborg.

En sådan utvidgning av utredningen skulle också ha kunnat påvisa en ökad expertis på hög statlig nivå (och som oftare saknas bland fritidspolitiker) och minskade kostnader, genom rakare och smidigare vägar att, exempelvis, remittera patienter till rätt klinik. Detta skulle i sin tur kunna frigöra kostnader för landstingen, så att nedläggning av mindre lasarett undviks och den primära vården kan fortsätta att ha hög tillgänglighet.

Kritik ur kunskapssynpunkt

Kritiken av betänkandet utifrån kunskapssynpunkt härrör från det faktum att utredarnas perspektiv "är ensidigt, statistiken är tendentiöst framställd och slutsatser saknar täckning i det källhänvisade materialet. Betänkandet fokuserar på detaljer som selektivt antyder fördelar med stora regioner, men undviker övergripande problematisering och koncept som är centrala för att förstå institutionell förändring. Kommittén har uppenbarligen ägnat sig åt att framställa en politisk agenda under sken av kunskap. Betänkandet är ett dåligt kunskapsunderlag." (v. g. se bifogat remissvar av Mattias Warg, Frösön)

Bristande demokrati

Avslutningsvis har det som hittills sagts naturligtvis bäring på slutsatsen att demokratin sätts på undantag. Om kunskapsunderlaget är bristfälligt är det en grav inskränkning i medborgarnas rätt att delta i beslutsfattandet. Vidare innebär storleken av det tänkta storlandet och ökande avstånd (i olika avseenden) i sig en inskränkning i tillgänglighet och demokratiskt deltagande. Detta gäller också möjligheten för näringsidkare som behöver tät kontakt med myndigheter i t ex. tillståndsfrågor.

Mest uppenbart är emellertid att det minskade antalet ledamöter i det nya regionparlamentet (i förhållande till nuvarande landsting) drastiskt kommer att minska kontaktytorna mellan väljare och valda. Landstinget Dalarna har i dag 83 ledamöter; i det nya parlamentet kommer gissningsvis bara 11-21 dalaledamöter att återfinnas, och de kommer inte att sitta i Falun utan i Västerås eller Örebro.

Vi vill ha mer tid för att öka kunskaperna, få en konsekvensanalys, föra en diskussion om olika innehåll, storlek och former av en eventuell region, och framför allt om hur demokratin i denna region ska kunna bli bättre i stället för sämre.

Gör om och gör rätt!

Bifogas: Remissvar från Mattias Warg, Frösön, Jämtland

Remissvar till indelningskommitténs betänkande

Av Mattias Warg

Finansdepartementet
diarienummer Fi2016/02568/K
fi.registrator@regeringskansliet.se

Mattias Warg
Journalist
Rönnvägen 1
832 54 Frösön
mattiaswarg@hotmail.com
073-0231719

†

Sammanfattning

Remissvaret är en granskning av betänkandet utifrån kunskapssynpunkt. Författaren till svaret, som bevakat och följt frågan sedan 2008, påpekar stora brister i kommitténs arbete. Perspektivet är ensidigt, statistiken är tendentiöst framställd och slutsatser saknar täckning i det källhänvisade materialet. Betänkandet fokuserar på detaljer som selektivt antyder fördelar med stora regioner, men undviker övergripande problematisering och koncept som är centrala för att förstå institutionell förändring. Kommittén har uppenbarligen ägnat sig åt att framställa en politisk agenda under sken av kunskap. Betänkandet är ett dåligt kunskapsunderlag.

Bakgrund till remissvaret

Kommitténs uppdrag har inte varit att utreda om stora regioner ska genomföras, utan hur de ska genomföras. Kommittén, utsedd bland kända förespråkare för reformen, har dock ägnat det övervägande utrymmet åt att lyfta fram omständigheter för stora regioners förträfflighet gentemot de små. Det leder naturligtvis tankarna till att det här varit frågan om att börja med en slutsats, och därefter söka information som styrker den.

Därför har jag valt att granska betänkandet utifrån den kanadensisk-amerikanske samhällsvetaren Philip Tetlock. Tetlock har gått igenom forskningen om vad som skiljer kunskap om framtiden från illusionen av kunskap om framtiden. Några av dessa kännetecken är på ett spektakulärt sätt avslöjande för indelningskommittén.

Samtliga källor som hänvisas till av såväl indelningskommittén som författaren av detta remissvar har blivit tillsända texten och haft möjlighet att kommentera den. I relevanta fall har de erbjudits möjlighet att lämna kommentarer till texten.

Analytiska idéer

Ett kännetecken på "illusioner av kunskap" är att en eller ett fåtal analytiska idéer dominerar tänkandet. När en mängd infallsvinklar i stället får göra sig påminda leder det i allmänhet till en bättre kunskap om vad som kommer att hända.

I indelningskommitténs finns det just en sådan dominerande tanke: stordriftsfördelar. Det resonemang som återupprepas gång på gång är att storregionerna har fördelar gentemot de små, främst genom sin påstått starka "planeringskapacitet". För att jämna ut skillnaderna måste därför de små regionerna slås ihop till större, menar utredarna.

Detta ensidiga perspektiv är en varningssignal.

Kontrollerbarhet och statistik

Ett annat av Tetlocks kännetecken är att verklig kunskap om framtiden bygger på en god förståelse och en ärlig redovisning av mätbara och kontrollerbara uppgifter, som statistik. Illusioner av kunskap bygger på uppgifter och utsagor som är svåra att mäta och kontrollera, men statistik används selektivt och felaktigt.

Låt mig ge tre exempel på hur indelningskommittén hanterar detta område.

Det första exemplet gäller ett av de centrala elementen i utredningens bärande idé – storregionernas "planeringskapacitet". Detta påstående bygger mera på anekdoter (s. 125-126) än mätbara uppgifter. Egentligen finns endast en enda redovisning av statistiska uppgifter i sammanhanget, men den upprepas på flera ställen (bland annat s. 18):

Undersökningar visar att forskningsmedlen från Vinnova, EU:s ramprogram, Tillväxtverket och Energimyndigheten som fördelas i konkurrens mellan europeiska regioner och länen i Sverige till 82 procent har gått till Stockholms, Skånes och Västra Götalands län och forskningsmiljöer i Östergötland och Uppsala. Endast 18 procent fördelades i övriga Sverige. Det är tydligt att det är de redan starka länen som drar det längsta strået.

De "undersökningar" som utredningen skriver om är i själva verket bara en undersökning. Den är utförd av ett konsultföretag på beställning av SKL, för att använda uppgifterna i en av sina utredningar vilka tillkommit som en följd av deras opinionsarbete i regionfrågan. (Kontigo 2015)¹

I konsultföretagets undersökning, (ej allmänt tillgänglig på webben men möjlig att begära ut från indelningskommittén) går det dock inte att återfinna några som helst resonemang eller slutsatser som handlar om att de stora regionerna skulle ha fördelar gentemot de små, ej heller om betydelsen av "planeringskapacitet".

De citerade uppgifterna om de fem länen i toppen finns givetvis med, men konsulterna framhåller andra saker än vad indelningskommittén gör:

- Konsulterna betonar betydelsen av starka universitet – inte av stora regioner (kommentar: *det utmärkande för de fem regionerna som nämns i citatet är inte att de är storregioner, utan att de hårbärgerar var sitt av Sveriges fem största universitet, samt totalt åtta av de tio största universiteten*)
- Konsulterna betonar skillnaden mellan absoluta tal och per capita tal (*de fem regionerna samlar 61% av Sveriges befolkning, helt nödvändigt för att bedöma proportionerna*)
- Dessutom utgör fördelningen av de omnämnda medlen bara en del av konsulternas undersökning. När det gäller den totala mängden "regionala utvecklingsmedel" har Sveriges tre storregioner, *med 53 % av landets befolkning*, endast 47 % av medlen. Källmaterialet vänder alltså uppochner på indelningskommitténs slutsats snarare än styrker den.

Det är förstås ändå fullt möjligt att storleken på storregionernas administrationer enligt utredningens bärande idé är en fördel och inte en nackdel. Men varken

¹ Kommentar, per e-post, från Göran Hallin, Kontigo: *Den undersökning vi gjorde för SKL hade ingen för oss känd koppling till indelningskommittén eller regionreformen.*

indelningskommittén eller dess referens presenterar några belägg för detta.²

Det andra exemplet är att indelningskommittén skriver, angående landstingens ekonomi 2015:

De landsting som hade de största underskotten räknat som kronor per invånare var Jämtlands läns landsting, Gotlands kommun samt Norrbottens läns landsting

Min kommentar till detta:

Siffrorna för de övriga landstingen är möjliga att ta fram genom de sammanställningar som SKL tillhandahåller. En hederlig redovisning hade förstås också nämnt de tre största överskotten enligt samma mått: Västmanlands läns landsting, Örebro läns landsting och Jönköpings läns landsting.

Att det är små regioner som är både bäst och sämst (storregionerna är jämnt fördelade längs skalan) har förmodligen en rent matematisk förklaring. Sådan är den naturliga tendensen i alla statistiska sammanställningar. Variationer tenderar att få mindre genomslag ju större enheterna är, så att de numerärt mindre enheterna upptar tabellens botten och topp. Detta kallas "de små talens lag". (Kahneman 2011)

Det bör därför inte förvåna någon att Gotland (minst, i särklass) så sent som två år tidigare, 2013, hade det största överskottet räknat som kronor per invånare.

Ett tredje exempel på hur indelningskommittén hanterar sifferuppgifter gäller Danmark. I en stor strukturreform 2007 slog Danmark samman såväl kommuner som regioner till storkommuner och storregioner. Indelningskommittén menar att den danska kommunsammanslagningen visar "att det finns möjligheter att uppnå skalfördelar genom sammanslagningar". De ger en fingervisning därmed att för svenska förhållanden skulle en tioprocentig minskning av grupper av anställda "innebära en lägre kostnad på två miljarder kronor årligen, enbart i direkta lönekostnader".

Indelningskommittén hänvisar till de danska forskarna Houlberg, Blom-Hansen och Serritzlew.

Min kommentar:

² Kommentar, per e-post, från Göran Hallin, Kontigo: *Jag har inte läst indelningskommitténs referens till vår rapport, men jag tycker inte att våra resultat kan tas till intäkt varken för eller emot en reform mot större regioner: när det gäller konkurrensutsatta resurser pekar huvudresultatet på att län som Uppsala och Östergötland är framgångsrika vilket förstås beror på resurser i form av forskningsstarka universitet. Övriga resurser fördelas utifrån kompensatoriska principer. Poängen med rapporten är dels att synliggöra vilka resurser som finns, dels att inspirera regionerna att tänka mer strategiskt kring dem.*

De danska forskarna har analyserat kommunreformen i Danmark och jämfört de 66 kommuner som resulterat av sammanslagningen med de 32 kommuner som undgick sammanläggningar.

På plussidan konstaterar forskarna mycket riktigt att kostnaderna för administration sjunkit med 8-10 procent i de sammanlagda kommunerna jämfört med de icke-sammanslagda. Man konstaterar också – vilket indelningskommittén även mycket riktigt refererar – att de totala utgifterna inte har minskat. Men där upphör likheterna mellan forskarna och indelningskommittén:

- De danska forskarna lyfter även fram förmodade stordriftsnackdelar som ökade kostnader för kommunikation och koordinering. Dessa faktorer kommenteras aldrig av indelningskommittén vare sig i teori eller praktik.
- De danska forskarna drar aldrig som indelningskommittén slutsatsen att utgifterna "har överförts från administration till verksamhet". (*Denna slutsats är i stället hämtad från en av SKL:s utredningar. Sandberg 2015*) I en senare sammanfattning av forskningsläget när det gäller den danska kommunreformen skriver en forskarna (Houlberg 2016) tvärtom att de *samlade* utgifterna inte visar några ekonomiska stordriftsfördelar, samt att inget tyder på några förbättringar i produktivitet och effektivitet i den kommunala verksamheten.
- Forskarna lyfter också fram att storkommunerna har en direkt och mätbar konsekvens i form av ett uppenbart lägre förtroende till det politiska systemet och den egna politiska makten. Denna konstaterade "trade-off" mellan en mindre relativ överbyggnad för det politiska systemet och ett minskat förtroende hos medborgarna för detsamma är inget indelningskommittén nämner i fråga om de danska erfarenheterna.
- Forskarna konstaterar också att deras resultat i fråga om sänkta administrationskostnader gäller för kommuner mellan 5 000 och 100 000 invånare, men inte större, samt att den teoretiska utgångspunkten är ett U-format samband mellan storlek och kostnader, där konsekvenserna av ökande stordriftsnackdelar vid en viss storlek blir större än konsekvenserna av de minskande stordriftsfördelar. *Endast en av de nuvarande regionerna i Sverige, Gotland, faller därför inom ramarna för de danska slutsatserna.*

Det kan i sammanhanget nämnas att det i samband med ansvarsutredningen av RKA, Rådet för främjande för kommunala analyser, gjordes en undersökning av de svenska kommunerna. Rapporten antyder att stordriftsnackdelarna i de största kommunerna är ett större problem än bristen på stordriftsfördelar i de minsta. (Berggren et al 2006)

Att ens föreställa sig en sådan möjlighet verkar helt främmande för indelningskommittén.

Att utifrån den danska forskning räkna fram en kostnadsbesparing för de svenska regionerna på två miljarder "i direkta lönekostnader" ser ut som ett medvetet vilseledande. Vad är detta för utredning och utredare? Var är deras heder?

Helheten och detaljerna

Man ska emellertid ha respekt för svårigheterna att förstå och på ett rättvisande sätt referera vetenskapliga undersökningar. Man kan inte utesluta att den som visserligen på ett inkorrekt sätt redovisar detaljer, ändå i den övergripande helheten tecknat en rimlig bild av problematiken.

En annan fråga som Tetlock lyfter fram i fråga om kännetecknen på förutsägelserns värde är därför om det finns ett fokus på helheten – som i kunskap – eller på detaljerna – som i illusionen av kunskap.

Vi har visserligen redan sett att det finns en tendens att fokusera på detaljer i statistik och forskning och att haka upp resonemangen på ett och samma analytiska grundantagande. Men hur hanterar man dessa saker? Finns det en rimlig problematisering i de stora frågorna? Hur hanterar man sådana fundamentala frågor, som dessa:

1. Finns det ett lokalt stöd för de föreslagna förändringarna?
2. Har de demokratisk legitimitet?
3. Är utredningsperspektivet snävt eller vitt?
4. Finns det en medvetenhet om ledande teorier om organisationers storlek och förutsättningar för institutionell förändring?

Hanteringen av dessa frågor visar på ett extremt ensidigt och ibland direkt förljuget perspektiv i betänkandet:

1. Finns det ett lokalt stöd för de föreslagna förändringarna?

"Vi bedömer som helhet att det finns en acceptans i de berörda länen för indelningsändring med ikraftträdande 2019." (s. 167) skriver indelningskommittén med syftning på de föreslagna Norrlands län, Svealands län, samt sammanslagningen av Västra Götaland och Värmland.

Min kommentar:

Det är en märklig slutsats, och problemet är att de grundat den på en redovisning med skyggglappar för uppenbara relevanta fakta.

- Kommittén skriver att det i vissa län finns en "bred parlamentarisk majoritet" för en indelningsändring, men tigger om att denna breda majoritet helt uppenbart saknas i vad som troligtvis utgör flertalet län. För till exempel region Norrlands del är det största oppositionspartiet, Moderaterna, i samtliga fyra nuvarande landstingsfullmäktige, aktiva motståndare till förändringen.
- Kommittén tigger om att den senaste och bästa tillgängliga landsövergripande opinionsundersökningen – utförd av Sifo på beställning av Region Halland (motståndare till storregioner) – visar på ett övervägande motstånd i 19 av 21 län. För att återigen nämna Norrland så tycks motståndarna vara dubbelt så många eller fler än förespråkarna i samtliga fyra nuvarande län enskilt. Genom att riksdagen i ett beslut betonat vikten av att det finns ett folkligt stöd för en indelningsändring är det ytterst anmärkningsvärt att indelningskommittén förtiger dessa uppgifter.

2. Har förändringarna demokratisk legitimitet?

Indelningskommitténs betänkande finner att fördelarna för demokratin med storregioner överväger nackdelarna.

Min kommentar:

Det är en i sig förvånande slutsats, som även dragits i SKL:s utredning *Demokrati och regionstorlek* från 2016. SKL:s utredning torde i detta avseende markera något alldeles nytt i synen på storregioner och demokratin. Slutsatsen går stick i stäv med i stort sett all seriös forskning om demokrati och skala. Se till exempel referenserna till de danska forskarna ovan.

I fråga om demokrati och storregioner gör SKL och indelningskommittén båda ett märkligt selektivt faktaurval. De stöder sig huvudsakligen på en enda rapport, en enkät i Västra Götaland, som saknar jämförande analyser. Ingen av dem redogör för bästa tillgängliga data för demokratiskt deltagande i den totala befolkningen, rankingen för valdeltagandet i landstingsvalet, där de tre storregionerna intar plats 18, 20 och 21 av 21 landsting. (www.val.se)

Analyserar man indelningskommitténs formuleringar närmare finner man dessutom att den egentligen inte åberopar någon *demokratisk* legitimitet. Resonemanget bygger återigen på en och samma analytiska princip, nämligen den stora regionens förment ökade planeringskapacitet, som medför att den kan "ta ett mer samlat grepp för hantering och fördelning av de samlade resurserna på ett effektivare sätt", vilket leder till att "medborgarnas behov kan tillgodoses, vilket kan leda till att legitimiteten för verksamheten och de regionala politiska institutionerna består eller förstärks." Även om man

skulle bortse, för det första, från det tvivelaktiga antagandet om den ökade planeringskapaciteten, och, för det andra, den märkliga slutsatsen om att större regioner därigenom är bättre på att tillgodose medborgarnas behov, så handlar det här snarare om vad som borde kallas för en *funktionell* legitimitet och inte en *demokratisk*.

Därigenom missar indelningskommittén två väsentliga poänger i fråga om demokrati och legitimitet.

- För det första saknas förståelse för den trade-off mellan demokrati och liten administrativ överbyggnad – utvecklad teoretiskt redan av Aristoteles i *Politiken* och konstaterad empiriskt inte minst i fråga om den danska kommunreformen (Houlberg 2015, 2016; Rose 2016). Dessa förhållanden är på sin höjd antydde i texten, men utan tecken på någon verklig förståelse av sambanden från utredarnas sida.
- För det andra saknas någon som helst diskussion om någon verkligt *demokratisk* legitimitet. Med demokratisk legitimitet menas i regel att en institution som har ett stöd av folket uttryckt genom demokratiska former äger en större legitimitet – och därigenom bättre förutsättningar för funktionalitet – än en institution som saknar motsvarande stöd. "Demokrati är styret av folket, inte bara för folket". (Rose 2016) Att inte förstå detta är en ytterst allvarlig miss när det gäller ett beslutsunderlag i en demokratisk stat. Det är en sak att anse att denna typ av legitimitet, helt grundläggande för statens funktioner, inte är nödvändig för att inrätta nya institutioner som de aktuella storregionerna. Det är en annan sak att inte ens överväga problematiken.

3. Är utredningsperspektivet snävt eller vitt?

Bristen på förståelse för vikten av en bred legitimitet utgör en enorm lucka i utredningen. Det märks inte minst i utredningens övergripande perspektiv. Här redogörs för tidigare utredningar och utlåtanden från politiker eller företrädare för myndigheter. Det är uppenbart att utredarna till övervägande delen har vänt sig till förvaltande nivåer. Någon omsorg om åsikter och synpunkter från den personal som utför arbetet, eller de som ska ta del av servicen, är svår att märka.

Det är visserligen till någon del sant att "regionfrågan har ägnats stor uppmärksamhet", särskilt de senaste dryga 30 åren, som indelningskommitténs skriver (s. 99). Men det finns två andra omständigheter som borde övervägas.

- Ingen av de refererade utredningarna har resulterat i ny regionindelning. Varför? Betänkandet ägnar sig inte åt det faktum att tillräckligt många personer uppenbarligen ansett att utredningarna om en stor regionreform

visat att idén inte håller måttet. Indelningskommittén har inte brytt sig om att problematisera saken, än mindre att söka svar på frågan.

- Att regionfrågan ägnats uppmärksamhet de senaste 30 åren gäller bara i ett rent förvaltningsperspektiv eller för de som läser och skriver remisser till statliga utredare. De sjuksköterskor, läkare, psykologer, mellanchefer med flera, samt inte minst alla medborgare, som ska genomföra och leva med den nya organisationen i praktiken, har knappast ägnat ens 30 sekunder åt regionfrågan under alla dessa år. Det är möjligen för vissa ett indicium på dåligt politiskt ledarskap, men i det här sammanhanget är det främst en brist ur utredningens kunskapsperspektiv. Det är väl känt att många olika synpunkter, utifrån skilda erfarenheter, ger ett bättre beslutsunderlag än om man vänder sig till en grupp av människor som tenderar att tänka och tala på ett likande sätt. Man bör därför se utredningens slutsatser snarast som ett inskränkt uttryck för en slags förvaltningsideologi än som en väl sammanvägd förutsägelse om effekterna av en regionreform. (Tetlock 2015)

Exakt samma kritik har riktats från akademiskt håll mot polisreformen i Sverige, både före och efter dess genomförande. Något som även framhållits i fråga om polisen är hur självständigt beslutsfattandet sker inom polisen snarast av nödvändighet och hur oerhört centralt allmänhetens förtroende är för polisens verksamhet. Därigenom går det knappast att jämföra polisen med många av de andra statliga verksamheter som fungerat som mall för centraliseringen i svenskt samhällsliv. Frågan är om inte sjukvården i Sverige är förknippat med en ännu självständigare servicekultur än polisen. Även i fråga om behov av allmänhetens aktiva hjälp och förtroende liknar hälso- och sjukvården mera polisen än exempelvis försäkringskassan. (Thunholm 2012, Wennström 2016)

Återigen saknas sådana analyser i indelningskommitténs betänkande.

4. Finns det en medvetenhet om ledande teorier om organisationers storlek och förutsättningar för institutionell förändring?

Från 1990-talet och framåt har flera Nobelpris i ekonomi tilldelats ekonomer och ekonomhistoriker som räknas till den nya institutionella ekonomiska skolan: Ronald Coase (1991) Douglass North (1993) Oliver Williamson och Elinor Ostrom (2009). Dessa forskare har gett lämpliga utgångspunkter för analys av organisationers storlek och institutionell förändring. Det vore visserligen kanske inte att förvänta sig att indelningskommittén skulle ha redogjort för grunddragen i denna forskning, men det är svårt att ta på allvar något anspråk på kunskap på detta område, oavsett om man utreder frågan *om* eller *hur* reformen ska göras, om det saknas en visad förståelse för dessa grunddrag. Det gäller till exempel förklarande begrepp som transaktionskostnader, byråkratisering i växande organisationer eller medvetenhet om den starka tendensen att logiken bakom

institutioner påtvingade från centralt håll krossas mot verkligheten, eftersom institutioner huvudsakligen upprätthålls och övervakas av det kollektiv som ska iaktta dem, där inte minst tilliten människor emellan är en nyckelfråga. Dessa insikter lyser med sin frånvaro i indelningskommitténs betänkande. Dessa kunskaper utgör inte bara en central problematik i den förestående regionreformen – det kan sägas utgöra *den* centrala problematiken. Utredarna kommer i denna centrala fråga inte ens i närheten av något övervägande. De är – eller låtsas vara – fullständigt omedvetna om det som borde vara hörnstenarna i deras utredning. Det är förbluffande.

Källor:

Storleken som kommunalekonomiskt problem. Samband mellan kommunstorlek och kostnadsläge i Sverige primärkommuner, Berggren et al 2006.

Regionala utvecklingsresurser, Göran Hallin & Jonas Hugosson, Kontigo 2015

Økonomiske konsekvenser af kommunalreformen, Kurt Houlberg 2016

Hurtig ufrivillig og omfattande: den danske kommunereform, Houlbert et al 2016

Giver større kommuner administrative stordriftsfordele? Houlberg et al 2015,
<http://www.altinget.dk/artikel/giver-stoerre-kommuner-administrative-stordriftsfordele>

Thinking Fast and Slow, Daniel Kahneman, 2011

Kommunestørrelsens betydning för lokaldemokratiet, Lawrence E. Rose 2016

Urbanisering. UTMANINGAR FÖR KOMMUNER MED VÄXANDE OCH MINSKANDE BEFOLKNING, Sandberg et al 2015

Superforecasting. The Art & Science of Prediction, Philit Tetlock & Dan Gardner, Storbritannien 2015

"Naiva politiker organiserar bort lokala polisen", Patrik Thunholm, Länstidningen Östersund, 2012-07-21, <http://www.ltz.se/opinion/debatt/naiva-politiker-organiserar-bort-lokala-polisen>

"Krisande polis måste hitta den förlorade kompassen", Bo Wennström, Dagens Samhälle, 2016-06-17, <http://www.dagenssamhalle.se/nyhet/krisande-polis-maste-hitta-den-foerlorade-kompassen-25902>